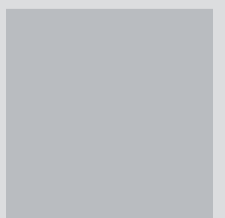
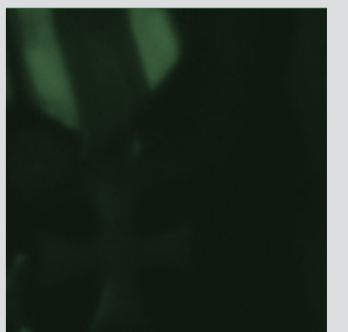
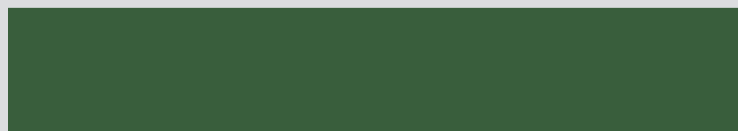


# Jan Rodowicz „Anoda”



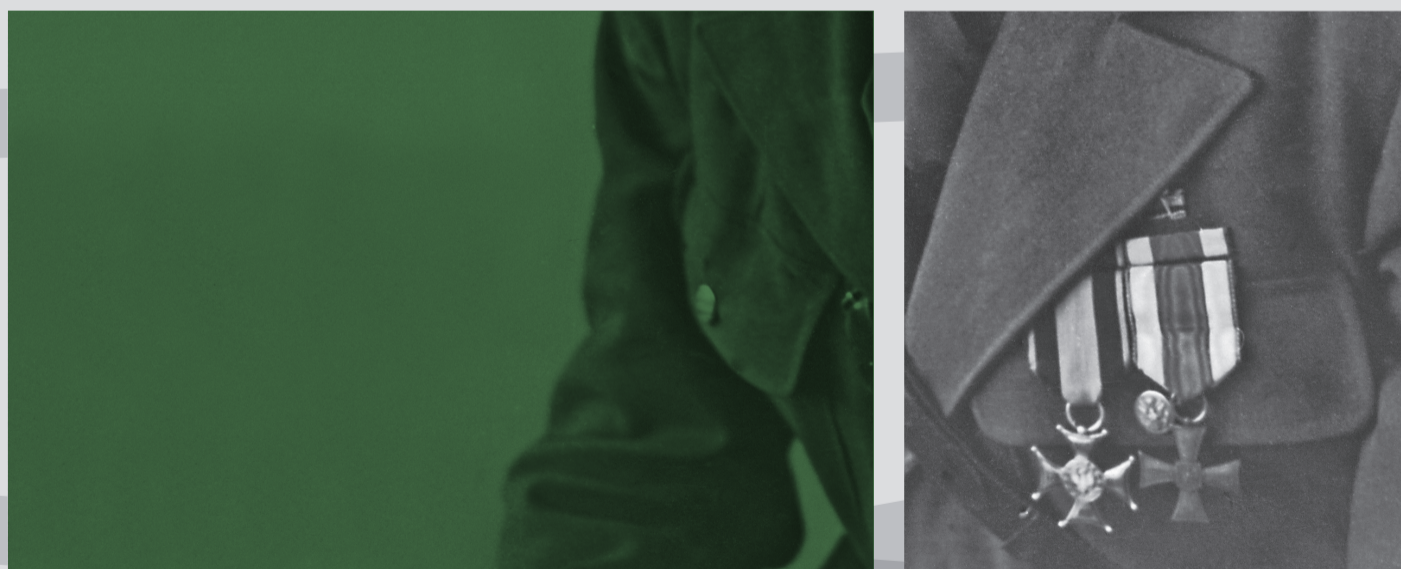
INSTYTUT  
PAMIĘCI  
NARODOWEJ

**BIOGRAFIE  
WYSTAWY  
ELEMENTARNE**



# „I iść będziemy w ogień szarymi szeregami...”

Jan Rodowicz „Anoda” przeszedł do historii jako bohater Szarych Szeregów i legendarnego batalionu AK „Zośka”. W czasie wojny uczestniczył w wielu brawurowych akcjach, a sławą okrył się zwłaszcza w powstaniu warszawskim, w trakcie którego był dwukrotnie ciężko ranny. Odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari oraz dwukrotnie Krzyżem Walecznych. Stracił życie w areszcie UB w 1949 r. Był jedną z wyróżniających się postaci swego pokolenia – pierwszego urodzonego w wolnej Rzeczypospolitej. Przyszedł na świat 7 marca 1923 r. w Warszawie w rodzinie Kazimierza i Zofii Rodowiczów, gdzie żywe były tradycje patriotyczne. Obaj jego dziadkowie – Teodor Rodowicz oraz Onufry Rymkiewicz, byli powstańcami styczniowymi i zesłańcami na Sybir. Wzorem dla młodego Jana był również brat matki gen. Władysław Bortnowski, uczestnik walk o niepodległość Polski, wojny z bolszewikami oraz kampanii obronnej 1939 r.



INSTYTUT  
PAMIĘCI  
NARODOWEJ



# Szkoła i harcerstwo



↑ Jan Rodowicz (drugi z prawej)  
z kolegami oraz nauczycielami  
z Państwowego Gimnazjum i Liceum  
im. Stefana Batorego w Warszawie  
📍 Muzeum Szkolne Gimnazjum i Liceum  
im. Stefana Batorego w Warszawie



↑ Poczët sztandarowy 23 Warszawskiej Drużyny  
Harcerskiej (słynnej „Pomarańczarni”) na dziedzińcu  
szkoły przy pomniku jej patrona. Druhami Jana  
Rodowicza z drużyny byli m.in. Tadeusz Zawadzki,  
Jan Bytnar i Alek Dawidowski, późniejsi bohaterowie  
książki *Kamienie na szaniec* Aleksandra Kamińskiego  
📍 NAC




INSTYTUT  
PAMIĘCI  
NARODOWEJ




# Konspiracja



← W czerwcu 1941 r. Jan Rodowicz „Anoda” (na zdjęciu z prawej) zdał konspiracyjną maturę. Natomiast w grudniu 1942 r. ukończył kurs podchorążych AK i uzyskał stopień plutonowego podchorążego  AIPN



↑ Popularnym działaniem harcerzy w ramach małego sabotażu było malowanie na murach propagandowych haseł i symboli, w tym znaku Polski Walczącej. „Anoda” był jednym z wyróżniających się uczestników tych akcji  AIPN

Po wybuchu wojny szesnastoletni Jan Rodowicz kontynuował naukę na tajnych kompletach. Jednocześnie działał w harcerstwie konspiracyjnym (SzarychSzeregach), najpierw w Organizacji Małego Sabotażu „Wawer”, a później w Grupach Szturmowych, podporządkowanych od listopada 1942 r. Kedywowi Armii Krajowej.



INSTYTUT  
PAMIĘCI  
NARODOWEJ





↑ Jan Rodowicz „Anoda” (pierwszy z prawej) z przyjaciółmi, ok. 1943 r.

📷 AIPN



**INSTYTUT  
PAMIĘCI  
NARODOWEJ**



1943

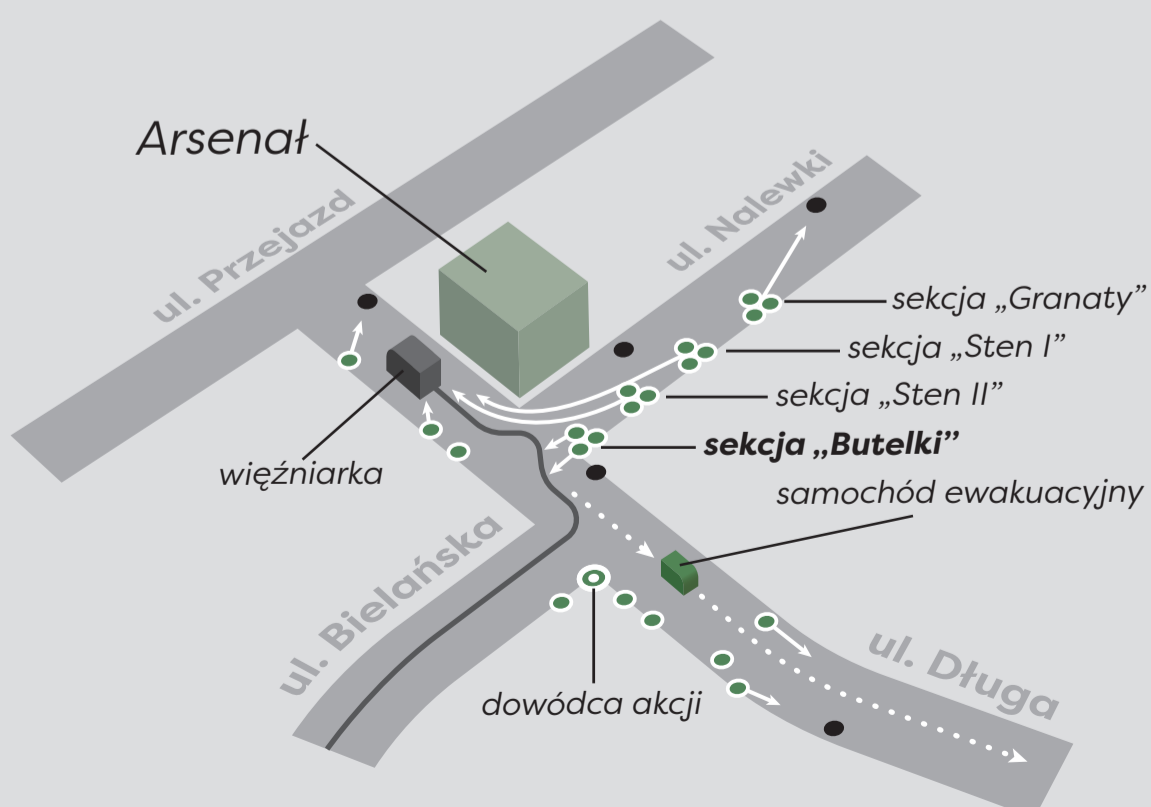
# Akcja pod Arsenalem



← Jan Rodowicz „Anoda” (z prawej) z przyjacielem z konspiracji Józefem Saskim „Katodą”, z którym wspólnie wzięli udział w akcji pod Arsenalem



Chrztem bojowym pchor. Jana Rodowicza „Anody” była akcja pod Arsenalem (kryptonim „Meksyk II”) przeprowadzona 26 marca 1943 r. W brawurowym ataku harcerze Grup Szturmowych Szarych Szeregów odbili z rąk Niemców 21 więźniów, w tym swojego kolegę pchm. Jana Bytnara „Rudego”. Za udział w tej akcji „Anoda” został odznaczony Krzyżem Walecznych.



↑ Sekcja „Anody” skutecznie zatrzymała więźniarkę, obrzucając ją butelkami z benzyną. Umożliwiło to pozostałym sekcjom zlikwidowanie eskorty i uwolnienie więźniów

📺 Kadr z filmu *Kamienie na szaniec* (2014, reż. Robert Gliński, dystrybucja Monolith Films)

← Szkic akcji pod Arsenalem, w której pchor. Jan Rodowicz „Anoda” dowodził sekcją „Butelki”

- uczestnicy akcji
- Niemcy
- droga więźniarki
- kierunek uderzenia
- kierunek odskoku



INSTYTUT  
PAMIĘCI  
NARODOWEJ



# Dywerysja

→ W nocy z 20 na 21 sierpnia 1943 r. Jan Rodowicz „Anoda” uczestniczył w likwidacji niemieckiego posterunku granicznego w Sieczechach, gdzie poległ jego druh Tadeusz Zawadzki „Zośka”. Na zdjęciu rekonstrukcja historyczna akcji w 2008 r.  
📷 Piotr Waglewski



← W ramach akcji dywersyjnej „Jula”, w nocy z 5 na 6 kwietnia 1944 r. Jan Rodowicz „Anoda” dowodził wysadzeniem przepustu kolejowego koło Rogóżna pod Rzeszowem, w wyniku czego wykołejone zostały dwa pociągi niemieckie. Na zdjęciu przygotowanie min do tej akcji  
📷 IPIMS/OK



← Podchorąży Jan Rodowicz „Anoda” (stoi) na ćwiczeniach polowych batalionu AK „Zośka” w Puszczy Białej pod Wyszkowem, z których powrócił do Warszawy w ostatnich dniach lipca 1944 r.  
📷 AIPN



INSTYTUT  
PAMIĘCI  
NARODOWEJ



1944

# Powstanie

W powstaniu warszawskim Jan Rodowicz „Anoda” walczył jako zastępca dowódcy plutonu w batalionie „Zośka” zgrupowania „Radosław”. Wyróżnił się szczególnie podczas ciężkich walk 6–8 sierpnia na cmentarzu ewangelickim na Woli, za co został odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari V klasy i awansowany na podporucznika. 9 sierpnia ciężko ranił go niemiecki snajper.

→ Żołnierze batalionu „Zośka” na Woli na zdobyczym czołgu niemieckim, początek sierpnia 1944 r.  
 📷 Juliusz B. Deczkowski „Laudański”, domena publiczna



→ W pierwszych dniach września ppor. „Anoda” wrócił do swojego oddziału i walczył na Czerniakowie. Tam 15 września został ponownie ciężko ranny w domu przy ul. Wilanowskiej 1 (na zdjęciu), na stanowisku na balkonie drugiego piętra trafionym pociskiem z niemieckiego działa czołgowego. Kilka dni później rannego „Anodę” berlingowcy ewakuowali pontonem na wschodni brzeg Wisły, po czym trafił do szpitala w Otwocku  
 📷 Juliusz B. Deczkowski „Laudański”/MPW



INSTYTUT  
PAMIĘCI  
NARODOWEJ




1945


# Druga konspiracja

Po zaleczeniu ran Jan Rodowicz „Anoda” powrócił w 1945 r. do zburzonej Warszawy i odnowił kontakty z kolegami, którzy przeżyli powstanie. Zaangażował się w ekshumacje poległych „Zośkowców” i tworzenie archiwum oddziałowego.

W warunkach trwającej okupacji sowieckiej wznowił działalność w konspiracji. Został zastępcą dowódcy oddziału dyspozycyjnego szefa Obszaru Centralnego Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj płk. Jana Mazurkiewicza „Radosława”, swego byłego dowódcy z powstania. Po rozwiązaniu Delegatury ukrył część broni z rozformowanego oddziału, a następnie na apel „Radosława” ujawnił się przed władzami bezpieczeństwa 19 września 1945 r.

→ Powojenne zdjęcie Jana Rodowicza „Anody”, awansowanego do stopnia porucznika rozkazem konspiracyjnego Delegata Sił Zbrojnych na Kraj z 1 czerwca 1945 r. 



↑ Broń konspiracyjna, którą por. „Anoda” ukrył w 1945 r. w Warszawie. Została ona odnaleziona przez UB w 1949 r. 



INSTYTUT  
PAMIĘCI  
NARODOWEJ





↑ Jan Rodowicz „Anoda” z kolegami z AK w Zakopanem zimą 1945/1946 r.  
Od lewej: Stanisław Lechmirowicz „Czart”, Włodzimirz Steyer „Grom”, „Anoda” i Stanisław Sieradzki „Świst”  
📷 AIPN



INSTYTUT  
PAMIĘCI  
NARODOWEJ



# Życie na nowo

Po ujawnieniu się Jan Rodowicz usiłował powrócić do normalnego życia. W październiku 1945 r. rozpoczął studia na Politechnice Warszawskiej. Chciał zostać architektem, aby uczestniczyć w odbudowie stolicy. Prowadził intensywne życie studenckie i towarzyskie, razem z przyjaciółmi z AK wyjeżdżał na wakacje i zimowiska.

→ Jan Rodowicz w Tatrach  
zimą 1945/1946 r.  
AIPN



↑ Student Jan Rodowicz (przy mikrofonie) na balu architektów na Politechnice Warszawskiej w 1947 r.  
AIPN (J. Głowczewski, *The accidental immigrant. A memoir*, tłum. D. i S. Waydenfeld, New York 2007, s. 162)



→ Jan Rodowicz z narzeczoną Alicją Arens, 1945-1946 r.  
AIPN



INSTYTUT  
PAMIĘCI  
NARODOWEJ





INSTYTUT  
PAMIĘCI  
NARODOWEJ

↑ Jan Rodowicz „Anoda” na nartach  
w Tatrach zimą 1945/1946 r.  
AIPN



1949

# Śmierć w UB

W Wigilię Bożego Narodzenia 1948 r. Jan Rodowicz „Anoda” został aresztowany w swoim mieszkaniu przez funkcjonariuszy komunistycznej bezpieki pod zarzutem działalności antypaństwowej i osadzony w areszcie śledczym Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego przy ul. Koszykowej w Warszawie. Po kilkunastu dniach intensywnego śledztwa stracił tam życie. Według oficjalnej wersji popełnił samobójstwo, wyskakując przez okno w trakcie przesłuchania. Anonimowo pochowane przez bezpiekę ciało por. „Anody” zostało 16 marca 1949 r. odnalezione przez rodzinę i godnie pochowane na cmentarzu na Powązkach.



↑ Jan Rodowicz „Anoda” sfotografowany wkrótce po osadzeniu w areszcie śledczym MBP przy ul. Koszykowej w Warszawie  
 📍 AIPN

↓ Rozkaz zatrzymania Jana Rodowicza z 24 grudnia 1948 r.  
 📍 AIPN

Do Nr. 1075/48

**Rozkaz zatrzymania**

Rozkazuję zatrzymać (wskazać nazwisko, imię, ewentualnie inne dane) Rodowicza Jana

podejrzanego o (podać treść podejrzenia) działalność antypaństwowa

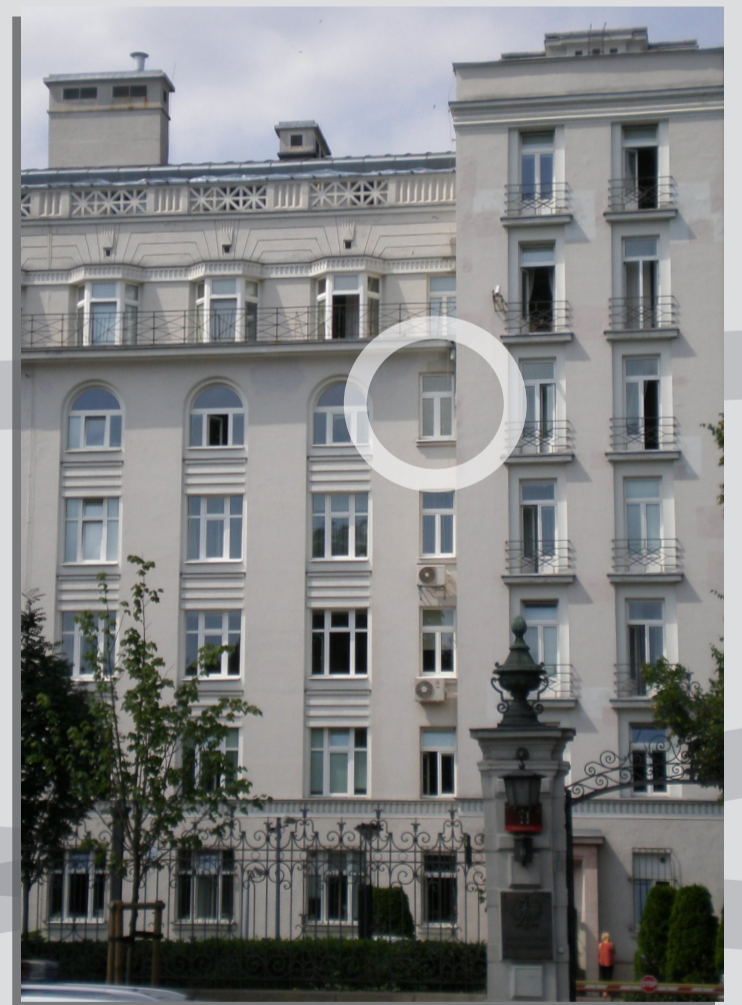
\*) Podstawa: 1) materiał ~~agendowy~~  
 2) świadkowie  
 3) dokumenty

Miejscowość i data W-wa 24.12.48

Nazwisko, imię, stopień służbowy

\*) Niepotrzebne skreślić. Wyk. zero, ilość egz. ....  
 Ewid. akt dochodz. wód Nr. 2 dnia/l. dz. 22.1.49

Ścisłe tajne!



↑ Dawna siedziba Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego (obecnie Ministerstwa Sprawiedliwości) w Warszawie, gdzie stracił życie Jan Rodowicz „Anoda”. Miał wyskoczyć z okna na czwartym piętrze (zaznaczonego na zdjęciu)  
 📍 Przemysław Benken



INSTYTUT  
 PAMIĘCI  
 NARODOWEJ



# Upamiętnienie



← Popiersie Jana Rodowicza „Anody” na jego grobie na warszawskich Powązkach  
📍 Piotr Życieński

Po upadku komunizmu Jan Rodowicz „Anoda” został godnie uhonorowany w wolnej Polsce, za którą walczył i oddał życie. Jest m.in. patronem drużyn harcerskich, a także bohaterem książek i filmów. Żywym pomnikiem „Anody” jest doroczna nagroda jego imienia ustanowiona przez Muzeum Powstania Warszawskiego dla współczesnych bohaterów czasu pokoju.

↓ Za wybitne zasługi dla niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej Jan Rodowicz „Anoda” został pośmiertnie odznaczony w 2008 r. Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski  
📄 Creative Commons



INSTYTUT  
PAMIĘCI  
NARODOWEJ



# Zobacz więcej wystaw z serii na [www.edukacja.ipn.gov.pl](http://www.edukacja.ipn.gov.pl)

## Zobacz inne Wystawy Elementarne:



Autor wystawy: dr Paweł Rokicki

Recenzja: dr Przemysław Benken

Korekta: Katarzyna Ziębik

Koncepcja graficzna serii: Paulina Żak

Skład: Szymon Węglowski

W wystawie wykorzystano zdjęcia z Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej (AIPN), Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie (IPiMS); Muzeum Powstania Warszawskiego (MPW), Muzeum Szkolnego Gimnazjum i Liceum im. Stefana Batorego w Warszawie, Narodowego Archiwum Cyfrowego (NAC) oraz fotografie autorskie: Przemysława Benkena, Juliusza B. Deczkowskiego „Laudańskiego”, Piotra Waglewskiego i Piotra Życieńskiego.

Partner wystawy: Ministerstwo Sprawiedliwości

MINISTERSTWO  
SPRAWIEDLIWOŚCI

[www.ms.gov.pl](http://www.ms.gov.pl)



INSTYTUT  
PAMIĘCI  
NARODOWEJ